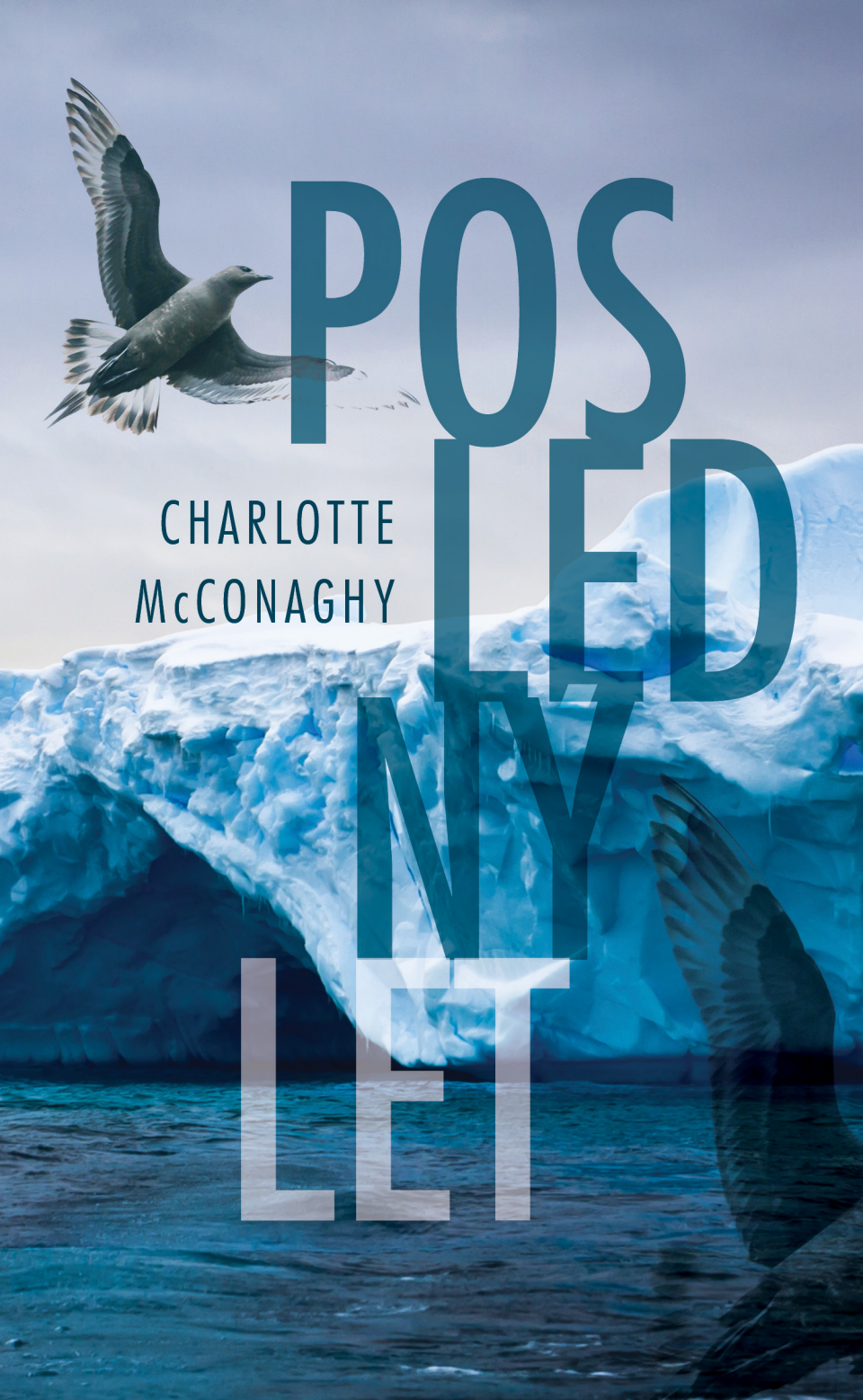

CHARLOTTE
McCONAGHY

POSSELED MY LET

CHARLOTTE
McCONAGHY

POS
LED
NY
LET

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Anna Blahová
Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

Z anglického originálu Charlotte McConaghy: Migrations,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Flatiron Books,
a division of Macmillan Publishing Group, LLC, New York 2020,
preložila Lenka Cinková.

*Tento príbeh je fikcia. Všetky mená, postavy, miesta a udalosti sú výplodom
autorkinej fantázie alebo súčasťou vymysleného príbehu. Akákoľvek
podobnosť so skutočnými miestami, udalosťami a žijúcimi či nežijúcimi
osobami je náhodná.*

V texte sú použité citáty z diel
G. G. Byrona *Putovanie Childa Harolda* (Tatran 1988, preklad Ján Buzássy
a Zuzana Hegedúsová), P. B. Shelleyho *Filozofia lásky* (Slovenský
spisovateľ 1995, preklad Jana Kantorová-Báliková) a E. A. Poea
Annabel Lee (*Havran a iné básne*, Slovenský spisovateľ 1979,
preklad Jana Kantorová-Báliková).
Citáty z básní J. Keatsa a P. Nerudu preložila Lenka Cinková.

MIGRATIONS. Copyright © 2020 by Charlotte McConaghy
All rights reserved
Published by arrangement with Flatiron Books.

Translation © Lenka Cinková 2020
Cover Design © Barbara Baloghová 2020
Cover Photo © Shutterstock
Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2020

ISBN 978-80-220-2278-1

Venujem Morganovi.

*Zabudni na bezpečie.
Ži tam, kde sa bojíš žiť.*

RÚMÍ

PRVÁ ČASŤ

1

ZVIERATÁ ZOMIERAJÚ. Nepotrva dlho a budeme tu sami.

Môj manžel raz na skalnatom pobreží neskrotného Atlantiku našiel kolóniu víchrovníčkov. Keď ma tam v ten večer zobral, nevedela som, že patria medzi posledné svojho druhu. Pozorovala som ich v jaskyniach, kam sa uchýlili na noc, sledovala som, ako odvážne sa vrhajú do vody osvetlenej mesačným svetlom. Strávili sme s nimi potme pár hodín a predstierali sme, že sme diví a nespútaní ako ony.

Kedysi, keď zvieratá začali zomierať, keď sme už naozaj videli, že hynú vo veľkom, a dialo sa to tu a teraz, nielen v zlovestných varovaniach pred tým, čo nás čaká v budúcnosti, zaumienila som si, že chcem sledovať sťahovavé vtáky na ich ceste cez oceán. Azda som dúfala, že ma zavedú tam, kam sa ukryli všetky ostatné tvory ako ony, o ktorých sme si mysleli, že sme ich zabili. Možno som verila, že pochopím, prečo celý život všetko a všetkých opúšťam. Alebo som možno len dúfala, že mi na svojom poslednom lete ukážu, kam patrí.

Práve vtáky vo mne kedysi prebudili odhodlanosť.

Grónsko
obdobie hniezdenia

Mám šťastie, že sa to stalo práve vo chvíli, keď som sa pozerala. Krídlom zavadila o tenučký drôtik a kôš sa nad ňou zľahka zaklapol.

Posediačky natiahnem krk.

Spočiatku nereaguje, no vie, že už nie je slobodná. Svet okolo nej sa nepatrne zmenil. Alebo úplne.

Pomaly sa priblížim, nechcem ju vystrašiť. Vietor zavýja, bodá ma do tváre. Ďalšie jedince rovnakého druhu sedia na zľadovatených skalách a krúžia vo vzduchu, no šikovne sa mi vyhýbajú. Topánky mi pri chôdzi vrzdia. Samica sa našuchorí a váhavo mávne krídlami, na okamih rozhodnutá, že sa vyslobodí. V skalnej štrbine si s druhom postavili jednoduché hniezdo z trávy a vetvičiek. Už ho nepotrebuje, mláďatá si zháňajú potravu sami, no vracia sa doň ako akákoľvek iná matka, ktorá nostalgicky lipne na minulosti. Zadržím dych a nadvihnem kôš. Len jedno mávnutie krídel, náhly prejav vzdoru, kým jej okolo tela oviniem chladné prsty a znemožním jej pohyb.

Teraz musím konať rýchlo. Nacvičeným pohybom jej šikovne umiestnim krúžok na nohu a posuniem ho nad kĺb, tesne pod perie. Z hrdla sa jej vyderie škrek, ktorý veľmi dobre poznám – v spánku tak kričím skoro každú noc.

„Vydrž, vydrž, už to bude.“

Ruky sa mi roztrasú, ale pokračujem – je neskoro, dotkla si sa jej, označkovala si ju, vtlačila si jej svoju ľudskú pečať. Čosi odporné.

Plastový krúžok s geolokátorom jej na nohe pevne drží. Zabliká, vďaka tomu viem, že funguje. Práve keď

sa ju chystám pustiť, znehybnie. V dlani cítim, ako jej splašene tlčie srdce.

Buch, buch, buch. Zastavím sa. Počujem rýchly, rozochvený tep.

Zobák má červený, akoby omočený v krvi. Vyvoláva to vo mne dojem, že je silná.

Položím ju nazad do hniezda a s klietkou v ruke sa opatrne vzdialim. Chcem, aby prudko vzlietla, chcem vidieť zúrivosť v jej krídlach a aj sa mi to splní – keď sa zrazu vznesie do vzduchu, je na ňu nádherný pohľad. Nohy má rovnako červené ako zobák. Čierne pierka na hlave pripomínajú zamat. Vidlicovitý chvost, elegantné krídla s ostrými hranami.

Krúži vo vzduchu, pokúša sa zžiť so svojou novou súčasťou. Geolokátor jej neprekáža – je drobný ako necht na mojom malíčku a veľmi ľahký –, ale neteší sa, že ho má. Nenazdajky sa vrhne nadol smerom ku mne a znova prenikavo zaškrieka. Privádza ma to do vytrženia, usmejem sa, prikrčím sa a kryjem si tvár, ale druhýkrát už na mňa nezlietne. Vráti sa do hniezda a usadí sa, akoby tam stále mala vajce, ktoré treba chrániť. Na posledných päť minút už zabudla.

Strávila som tu sama šesť dní. Včera v noci som prišla o stan, nápor vetra a dažďa ho strhol a odvial do mora. Do tváre a do rúk som utŕžila vyše desať vtáčích dobnutí – tieto vtáky sú známe ako najúzkostlivejšie tvory na oblohe. No podarilo sa mi označovať tri rybáre dlhochvosté a žily mám plné soli.

Na hrebeni zastanem a obzriem sa. Vietor sa na chvíľu utíšil. Okolo mňa sa rozprestiera lesklý ľad, ohraničuje ho len čierno-biely oceán a sivý horizont v diaľke. Vo vode dokonca aj teraz uprostred leta lenivo plávajú obrovské belasé kryhy. Na bielom pozadí oblohy a zeme

sa vynímajú desiatky rybárov dlhochvostých. Sú posledné – možno na celom svete. Keby som dokázala zotrvať na jednom mieste, azda by to bolo práve tu. No vtáky tu neostanú, a ani ja.

Zapnem kúrenie na najvyšší stupeň, v prenajatom aute mi je príjemne teplo. Skrehnuté prsty si zohrievam nad vetracím otvorom, pokožka na rukách ma štípe. Na sedadle spolujazdca leží fascikel s papiermi, listujem v nich, hľadám jeho meno. Ennis Malone, kapitán lode *Saghani*.

Skúsila som to už so siedmimi kapitánmi, no som presvedčená, že odkedy som zazrela meno poslednej lode na zozname, moje bláznivé ja tajne dúfalo, že ma nik nevezme. *Saghani* – to slovo v inuitčine znamená krkavec.

Zbežne si prejdem, čo som o Maloneovi zistila. Narodil sa pred štyridsiatimi deťmi rokmi na Aljaške. Jeho žena sa volá Saoirse, majú dve malé deti. Jeho loď patrí medzi posledné lode s úradným povolením na lov sleda obyčajného. Posádku tvorí sedem členov. Podľa prístavného poriadku by *Saghani* mala najbližšie dve noci kotviť v meste Tasiilaq.

Naľukám názov mesta do GPS a pomaly sa pustím po studenej ceste. Potrvá mi celý deň, kým sa tam dostanem. Opúšťam polárny kruh a smerujem na juh. Zvažujem, ako ho osloviť. Všetci kapitáni, s ktorými som sa doteraz rozprávala, ma odmietli. Neskúsených cudzích ľudí si na palubu nepúšťajú. Nemajú radi, keď im niečo narúša rutinu, nie sú ochotní meniť trasu. Ako som sa mala možnosť presvedčiť, námorníci sú poverčiví ľudia. Majú svoje zvyky a držia sa ich. Najmä teraz, keď im hrozí, že nebudú môcť pokračovať vo svojej práci.

Vytrvalo sme zabíjali pozemské a nebeské živočíchy a rybári zatiaľ vylovili takmer všetok život z morí.

Protiví sa mi myšlienka, že sa ocitnem na palube takého barbarského plavidla v spoločnosti ľudí, ktorí pustošia oceán, no inú možnosť nemám a čas sa kráti.

Po mojej pravici sa rozprestiera zelené pole s bielymi šmuhami. Najprv mi napadne, že je to bavlník, no v tej rýchlosti vidím všetko rozmazane – v skutočnosti sú to biele lúčne kvety. Po ľavej strane auta dunia tmavé morské vlny, celkom iný svet. Hlavou mi preletí myšlienka: Mohla by som zabudnúť na svoju úlohu, pokúsiť sa premôcť nutkanie. Nájsť si nejakú chatrč na vidieku a zažiť sa tam. Časom by mi však sladký život zhorkol a toto nekonečné nebo by sa stalo väzením. Neostanem tu. Aj keby som toho bola schopná, Niall by mi to nikdy neodpustil.

Rezervujem si izbu v lacnom hoteli, ruksak hodím na posteľ. Na dlážke leží nepekne žltý koberec, ale z okna mám výhľad na fjord obmývajúcí úpätie hory. Za ním sa týčia sivé vrchy, pretínajú ich snehové žilky. Snehu je menej než kedysi. Svet je teplejší. Kým sa mi spustí laptop, umyjem si slasnú tvár a vyčistím si zuby potiahnuté povlakom. Sprcha volá, no najprv musím zaznamenať, čo som robila.

Zapíšem si, že som označkovala tri rybáre dlhochvosté, a pri otváraní lokalizačného softvéru napäto zadržím dych. Keď sa na obrazovke zjavia tri blikajúce červené svetielka, zaplaví ma úľava. Netušila som, či to bude fungovať, no mám ich tu – tri vtáčiky, ktoré na zimu poletia na juh, a ak všetko pôjde podľa plánu, zoberú ma so sebou.

Už som osprchovaná, vydrhnutá a teplo oblečená, do

ruksaka strčím zopár papierov a vyberiem sa von. Zastavím sa na recepcii a opýtam sa mladej recepcnej, ktorá krčma je v meste najlepšia. Premieria si ma, zrejme zvažuje, akú zábavu mi má na základe mojej vekovej kategórie odporučiť. Potom mi navrhne bar v prístave. „Dobrý podnik je aj Klubben, ale tam by to pre vás bolo asi trochu... rýchle.“ Zachichoce sa.

Usmejem sa a cítim sa ako starena.

Prechádzka cez kopcovitý Tasiilaq je príjemná. Červené, modré a žlté domčeky roztrúsené po nerovnomer-
nom teréne kontrastujú s mrazivým svetom v pozadí. Pri-
pomínajú rozhádzané detské hračky. Pod panovačným
pohľadom hôr všetko vyzerá menšie než v skutočnosti.
Širošia obloha má vždy svoje čaro, no tu je akási inak-
šia, rozložitejšia.

Na chvíľu si sadnem, zahľadím sa na ľadovce na vodách
fjordu a z mysle mi neschádza samica rybára dlhochvos-
tého a tlkot jej srdca v mojej dlani. Stále cítim to prudké
buch, buch, buch, ruku si pritisknem na hrudník a pred-
stavujem si, že naše srdcia bijú zároveň. Prestávam si
však cítiť nos, a tak zamierim do baru. Stavila by som
všetok svoj majetok (hoci v tejto chvíli ho nie je veľa) na
to, že ak v prístave kotví rybárska loď, jej posádka strá-
vi každú minútu okrem spánku na alkoholickom záťa-
hu v miestnom bare.

Je neskoro, no slnko jasne svieti – v tomto ročnom ob-
dobí nikdy celkom nezapadá. Pred barom drieme asi de-
sať psov priviazaných k rúram, o stenu sa opiera starec.
Len v tričku, bez bundy, z toho usúdim, že je domáci. Je
mi zima, už len keď sa naňho pozerám. Keď podídem bliž-
šie, na zemi si všimnem peňaženku. Zohnem sa a zdvih-
nem ju.

„Je vaša?“

Niektoré psy sa preberú a zízajú na mňa nepreniknuteľným pohľadom. Aj chlap zíza. Uvedomím si, že nie je až taký starý a je na mol opitý.

„*Uteqqissinnaaviuk?*“

„Ehm... Prepáčte, len som...“ Vystriem k nemu peňaženku.

Pozrie na ňu a až zarážajúco vlúdne sa usmeje. „Takže radšej po anglicky?“

Prikývnem.

Vezme si odo mňa peňaženku a strčí si ju do vrečka. „Vďaka, zlatko.“ Má americký prízvuk, hlboký dunivý hlas akoby prichádzal z diaľky a postupne silnel.

„Nevolajte ma zlatko,“ upozorním ho miernym tónom a mimovoľne si ho lepšie obzriem. Čierne vlasy pretkané šedinami, hustá čierna brada – zrejme má krátko pred päťdesiatkou, a nie cez šesťdesiat, ako sa mi na prvý pohľad zdalo. Okolo svetlých očí vrásky. Je vysoký a hrbí sa ako niekto, kto sa celý život snaží byť nižší. Robustný chlap, mohutné ruky, nohy, plecia, hrud', nos i brucho.

Zatacká sa.

„Potrebujete pomoc? Treba vás niekam odviesť?“

Zase sa usmeje. Otvorí mi dvere, podrží ich, potom za mnou zavrie.

V malej predsieni si vyzlečiem kabát, šál, čiapku a rukavice a zavesím ich na vešiak, kde ma počkajú do chvíle, keď budem odchádzať. V snežných krajinách je vyzliekanie teplého oblečenia rituálom. V bare je rušno, akási žena hrá na klavíri barové skladby a v kozube v strede miestnosti pukoce oheň. Pri stoloch a na pohovkách pod vysokým stropom s ťažkými drevenými trámami sedia muži i ženy, v rohu hrá niekoľko mladíkov biliard. Bar je modernejší než väčšina útul-

ných krčmičiek, ktoré som dosiaľ v Grónsku navštívila. Objednám si pohár červeného vína a zamierim k vysokým barovým stoličkám pri okne. Mám odtiaľ dobrý výhľad na fjord, a tak ľahšie vydržím vnútri. Inak mi to veľmi nejde.

Očami preletím po zákazníkoch, hľadám mužov, ktorí by mohli byť posádkou *Saghani*. Nikto nejako výnimočne nevytrča, počtom zodpovedá len jedna partia – sú v nej muži i ženy, popíjajú čierne pivo a hrajú spoločenskú hru.

Sotva si odchlipnem prvý dúšok predraženého vína, opäť zbadám svojho známeho spred baru. Stojí pri brehu, do brady a obnažených rúk sa mu opiera vietor. Zvedavo ho pozorujem, keď vtom z ničoho nič vojde rovno do fjordu a zmizne pod vodou.

Skĺznem zo stoličky, víno takmer prevrhnem. Nič nenaznačuje, že by sa chystal vynoriť. Ani teraz. Ani teraz. Bože môj dobrý, veď tam zmizol navždy. Otvorím ústa, chcem kričať, no hneď ich zavriem a rozbehnem sa. Vyletím cez dvere na terasu, na šmykľavých drevených schodoch len zázrakom nespadnem na zadok, dobehnem na rozbahnený breh. Neďaleko skuvíňavo, vyplášené breše pes.

Ako dlho trvá, kým človek zamrzne? V takejto studenej vode asi krátko. Chlap nie a nie sa vynoriť.

Vrhnem sa do fjordu.

Ach!

Dôverne známy zúrivý chlad mi preniká cez pokožku a vysáva mi dušu. Ľadové zovretie ma preniesie do celej, jej natreté kamenné steny poznám ako vlastnú dlaň, lebo som medzi nimi strávila štyri roky života. Len čo sa tam pre ten chlad vrátim, začnem strácať vzácne sekundy, zmocní sa ma túžba zomrieť, nechcem nič,

len aby sa to skončilo, dlhšie nevydržím, som na konci so silami...

Pocítim bodnutie v pľúcach a myseľ sa mi vyjasní. Hýb sa, prikážem si. Vždy som sa vedela popasovať s chladom, kedysi som dvakrát denne plávala v studenej vode, no bolo to dávno, už som si odvykla a stratila som odolnosť. V hrubom oblečení nasiaknutom vodou sa namáhavo približujem k mohutnému telu pod hladinou. Nehybne sedí na dne fjordu, oči má zatvorené.

Pomaly k nemu natiahnem ruky, chytím ho popod pazuchy. Odrazím sa odo dna a vytiahnem ho na hladinu. Sotva lapám dych. Zrazu sa hýbe, zhlboka sa nadýchne, vezme ma do náručia a brodí sa na breh, akoby on zachraňoval mňa, a nie ja jeho. Čo to má byť, dopekla?

„Čo to stvárate?“ dychčí.

Nezmôžem sa na slovo, od chladu ma bolí celé telo. „Topili ste sa.“

„Len som sa na chvíľu namočil, aby som vytriezvel!“

„Čože? Veď...“ Odtackám sa trochu ďalej na breh. Pomaly mi dochádza, čo sa stalo. Zuby mi drkocú, a keď sa rozosmejem, zrejme vyzerám ako bláznivá. „Myslela som si, že potrebujete pomoc.“

Neviem si vybaviť, aké úvahy ma priviedli do tejto situácie. Koľko som čakala, kým som vybehla von? Ako dlho bol pod vodou?

„Dnes už druhýkrát,“ poznamená a dodá: „Prepáčte. Mali by ste sa ísť zohriať, zlatko.“

Z baru vyšlo pár ľudí, len zo zvedavosti, čo má znamenať ten rozruch. Tlačia sa na terase, nič nechápu. Tá hanba!

Znova sa zasmejem, no z hrdla mi vyjde skôr chrapot.

„Všetko v pohode, šéfe?“ zakričí niekto s austrálskym prízvukom.

„Nič sa nedeje,“ odvetí môj známy. „Iba malé nedorozumenie.“

Pomôže mi na nohy. Chlad mi prenikol do tela, ku-revsky to bolí. Nie je to prvýkrát, ale už dávno sa mi to nestalo. Ako je možné, že on to tak dobre znáša?

„Kde ste ubytovaný?“

„Boli ste tam strašne dlho.“

„Mám dobré pľúca.“

Neisto kráčam hore brehom. „Idem sa zohriať.“

„Potrebujete...“

„Nie.“

„Hej!“

Zastanem, obzriem sa ponad plece.

Ruky a pery mu zmodreli, no zrejme mu to nevadí. Pohľady sa nám stretnú. „Vďaka, že ste ma zachránili.“

Pozdravím ho zdvihnutím ruky k hlave. „Aj nabudúce.“

Osprchovala som sa v najteplejšej vode, aká tiekla z kohútika, ale stále mi je poriadna zima. Som celá červená, obarená, no necítim to. Mravčí mi v dvoch prstoch na pravej nohe, akoby sa mi do nich vracalo teplo, čo je zvláštne, lebo práve tie mi pred niekoľkými rokmi odrezali. Fantómové prsty však cítim často a teraz ma znepokojuje čosi iné – ako rýchlo sa moja myseľ vrátila do cely.

Desí ma, že skočiť do vody bolo pre mňa jednoduchšie než zavolať pomoc.

Inštinktívna reakcia na topenie.

Oblečiem si všetky kusy oblečenia, ktoré vlastním, pohľadám pero a papier, sadnem si za rozheganý stôl a napíšem ťažkopádny list manželovi.

Neuveríš, čo sa mi stalo. Celkom som sa strápnila, tá hanba mi ostane už navždy. Celá dedina videla, ako sa akási bláznivá cudzinka vrhla do ľadového fjordu a bez dôvodu začala obťažovať chlapa, ktorý ju o nič neprosil. Aspoň budú mať o čom rozprávať.

Nech Ti ani nenapadne využiť túto príhodu na to, aby si ma zasa volal domov.

*Dnes ráno som označovala tretieho vtáka a opustila som oblasť hniezdenia. Prišla som o stan a takmer aj o rozum. No geolokátory fungujú a našla som vhodnú loď na cestu, takže ostávam v Tasiilaq, kým sa mi nepodariť presvedčiť kapitána, aby ma zobraľ so sebou. Neviem, či sa mi ešte naskytne ďalšia príležitosť. Nedo-
kážem dať svetu tvar, ktorý by bol pre mňa prijateľný. Neviem prinútiť ľudí, aby urobili, čo od nich chcem. Tu si človek veľmi jasne uvedomuje svoju bezmocnosť. Nad Tebou som nikdy nemala žiadnu moc, celkom iste nemám moc ani nad vtákmi, a už vonkoncom nie nad vlastnými nohami.*

Škoda, že tu nie si so mnou. Ty vieš presvedčiť kohokoľvek o čomkoľvek.

Prestanem písať a zahľadím sa na svoje slová. Na papieri mi pripadajú hlúpe. Vyjadriť svoje pocity je pre mňa po dvanástich rokoch ešte ťažšie než na začiatku. Nemalo by to tak byť, aspoň nie vo vzťahu k človeku, ktorého nadovšetko ľúbim.

Niall, tá voda bola strašne studená, myslela som si, že ma to zabije. Chvíľu som dokonca chcela zomrieť.

Ako sme sa sem dostali?

Jedno je isté – chýbaš mi. Ozvem sa zajtra.

F.

Strčím list do obálky, napíšem adresu a uložíím ho k ostatným nedodoslaným listom. Opäť si cítim končatinu a srdce mi bije nepravidelne, asi preto, lebo sa vo mne mieša nadšenie a zúfalstvo. Škoda, že neexistuje slovo, ktorým by sa dal opísať ten pocit. Tak dobre ho poznám, možno by som to slovo mala vymyslieť.

No mám pred sebou celú noc a čaká ma práca.

Nespomínam si presne, kedy som začala snívať o tejto plavbe, ani kedy sa stala súčasťou môjho života, rovnako prirodzenou ako dýchanie. Isto už dávno, aspoň mi to tak pripadá. Tú túžbu som si nepestovala, pohltila ma sama od seba. Skrsla ako pochybý, neuskutočniteľný nápad, že si zaistím miesto na rybárskej lodi a kapitán ma odvezie ďaleko na juh, ako predstava, že budem sledovať sťahovavé vtáky s najdlhšou migračnou trasou na svete.

No ľudská vôľa dokáže zázraky a tá moja je vraj nezlomná.